

BRANDENBURGSE CONCERTEN

Luthers Bach Ensemble

barokorkest Luthers Bach Ensemble o.l.v. Cecilia Bernardini | Erik Bosgraaf (blokfluit)
Robert Vanryne (trompet) | Robert de Bree (hobo) | Robert Koolstra (klavecimbel)

Zaterdag 9 april 20:00 uur Kruiskerk Burgum

Zondag 10 april 15:00 uur Lutherse kerk Groningen

Dinsdag 12 april 20:15 uur Muis Arnhem

Dit programma is mede mogelijk gemaakt door:

87 boekhandel
daan nijman
roden
daannijman.nl

kunstraad groningen

Luthers Diaconessenhuis Fonds

provinsje fryslân
provincie fryslân

**BOEKHANDEL
GODERT WALTER**

gemeente | tytsjerksteradiel

w g om
t h n j
s b s e
g s e
e

 SNS Fonds Eemsmond

Johann Sebastian Bach (1685-1750) Brandenburgse Concerten, BWV 1046-1051

Luthers Bach Ensemble onder leiding van Cecilia Bernardini

.....

Programma

Brandenburgs Concert No. 1 F groot BWV 1046

1. Allegro
2. Adagio
3. Allegro
4. Menuet - trio 1 menuet da capo – polacca - menuet da capo - trio 2 - menuet da capo

Brandenburgs Concert No. 3 G groot BWV 1048

1. Allegro
2. Adagio
3. Allegro

Brandenburgs Concert No. 5 D groot BWV 1050*

1. Allegro
2. Affetuoso
3. Allegro

PAUZE

Brandenburgs Concert No. 2 F groot BWV 1047

1. Allegro
2. Andante
3. Allegro Assai

Brandenburgs Concert No. 6 Bes groot BWV 1051

1. Allegro
2. Adagio ma non-troppo
3. Allegro

Brandenburgs Concert No. 4 G groot BWV 1049

1. Allegro

* Anders dan voorgeschreven wordt de partij voor de traverso hier vertolkt door Erik Bosgraaf op de blokfluit (in Burgum vervangen door Sophia Schambeck)

Portret van Christian Ludwig, markgraaf van Brandenburg

Voorwoord

Het waren de Brandenburgse Concerten die mij tot een overtuigde fan van Bach hebben gemaakt. Het gebeurde in het midden van de jaren zestig van de vorige eeuw. Net als alle andere pubers was ik idolaat van de Beatles en had ik weinig aandacht voor andere muziek. Het toeval wilde echter dat mijn moeder in die tijd een dubbel-lp kreeg van de Brandenburgers, gespeeld op oude instrumenten, en dat ze die regelmatig draaide. Zelf had ik van een vriend 'Rubber Soul' bemachtigd met onder andere de onverwoestbare songs Michelle en Girl als hoogtepunten; ook die waren vaak te horen op onze simpele pick-up. Toch won na enige tijd Bach het pleit. Ook als ik alleen thuis was draaide ik vaker de Brandenburgers dan de Beatles, want die concerten werden naarmate ik er vaker naar luisterde steeds mooier en dat kon je ondanks hun unieke kwaliteiten van de Fab Four uit Liverpool niet beweren. De liefde voor de Brandenburgse Concerten is nooit meer overgegaan en daarom ben ik heel verheugd dat het Luthers Bach Ensemble ze nu alle zes gaat uitvoeren onder leiding van Cecilia Bernardini. Zij is in korte tijd uitgegroeid tot een van de beste barokviolisten van Europa en zal als concertmeester het Luthers Bach Ensemble ongetwijfeld tot een topprestatie weten te inspireren. Mocht u ons willen steunen als donateur/vriend van het Luthers Bach Ensemble, of als barokliefhebber en geoefende amateurzanger ook eens willen meedoen aan een volgende uitvoering van het projectkoor LBE? Ik verwijs u graag naar de informatie achter in dit programmaboekje. Daar vindt u ook een overzicht van andere uitvoeringen en activiteiten van het LBE, maar u kunt ook terecht op onze website: www.luthersbachensemble.nl. Graag zien we u terug bij een volgend concert.

Ton Kee

Voorzitter Luthers Bach Ensemble

De Brandenburgse Concerten van Johann Sebastian Bach

Tot de meest geliefde werken van Bach behoren de Brandenburgse Concerten. Ton Kee schreef in het voorwoord van dit programmaboekje hoe deze muziek zijn muzikale smaak beïnvloedde. Dat kan niet alleen gelegen hebben aan de hoge kwaliteit van Bachs muziek, maar ook aan de lichtvoetige sfeer van deze stukken.

Ieder concert in deze reeks van zes staat op zichzelf, maar pas als ze – zoals hier – samen worden gespeeld, wordt duidelijk hoe ingenieus de stukken in elkaar zitten. Het is een soort staalkaart van alle mogelijkheden van het Italiaanse concerto grosso, zoals dat toen in Italië was ontwikkeld door Arcangelo Corelli en Antonio Vivaldi. In het concerto grosso gaat het orkest de dialoog aan met een groep solisten, wat uitloopt op een vraag- en antwoordspel. Het ene instrument neemt het woord, het andere antwoordt, of thema's worden van elkaar overgenomen. Ook Franse invloeden zijn er te horen, zoals in het laatste deel van het eerste concert, waar we een suite van dansen horen.

Maar deze zes concerten gaan veel verder dan de voorbeelden waar ze naar verwijzen, het is een virtuoze compositie die de hoeken van het toenmalige muzikale speelveld verkent - en de ruimte daarbuiten. Het middendeel van het vijfde concert is een mini-klavierconcert zoals dat pas veel later in de achttiende eeuw gebruikelijk wordt, inclusief de uitgeschreven cadens zoals we die kennen van de soloconcerten van Mozart en Beethoven.

Soms gaan de stemmen gelijk op, dan valt het geheel uiteen in groepen, of speelt een instrument solo. Geen van de concerten komt qua bezetting met elkaar overeen, hier doen een piccolo-viool, hobo's en jachthoorns mee, daar alleen strijkinstrumenten, en eenmaal soleert het klavecimbel.

Ook de keuze van de diverse instrumenten is verrassend, zeker voor de luisteraar van toen. Ieder instrument werd geassocieerd met sociale praktijken: jachthoorn, trompet en viola da gamba verwezen naar de adel, blokfluiten naar herders en de vioolfamilie was – als relatieve nieuwkomer – meer iets voor de lagere standen. In het zesde Brandenburgse Concert staan altviolen en cello's tegenover twee viola da gamba's en een violone (bas van de gambafamilie). Het bespelen van een viola da gamba is niet gemakkelijk, omdat je er akkoorden op moet kunnen spelen. Dat gebeurt in dit concert niet, daar hebben de gamba's juist een opvallend makkelijke partij. Dat kan wijzen op Bachs toenmalige werkgever (tussen 1717-1723) prins Leopold van Anhalt-Köthen, die graag de gamba bespeelde, als het maar niet te moeilijk was. Maar er zit een grap in verborgen, want de virtuoze partij wordt hier gestreken door de altviolen, meestal de muurbloempjes van het orkest. Bach speelde graag altviool, omdat hij zich – zoals hij eens schreef - dan in het midden van de harmonie bevond. Maar het is niet duidelijk of de Brandenburgse Concerten ooit in Köthen hebben geklonken. Bachkenner Christian Wolff meent dat de concerten zijn ontstaan tijdens Bachs aanstelling als musicus aan het hof van Weimar (1703-1717). De perfectie van de zes concerten is in mijn ogen vooral de weerklink van Bachs neiging om zichzelf uitermate complexe doelen te stellen en die op papier te realiseren, tamelijk los van de omstandigheden waarin hij zich bevindt.

Bach droeg het manuscript van de zes concerten op 24 maart 1721 op aan Christian Ludwig, markgraaf van Brandenburg, zoon van de keurvorst Frederik Willem van Brandenburg en oom van de 'Soldatenkoning' Frederik Willem I van Pruisen. De markgraaf was een groot muziekliefhebber, had een eigen orkest en bezat een uitgebreide muziekbibliotheek. De bezetting van de Brandenburgse Concerten komt echter niet overeen met die van zijn orkest. Hij woonde in verschillende paleizen, in Berlijn resideerde hij in een vleugel van het Stadtschloss.

De benaming 'Brandenburgse Concerten' stamt uit 1850, toen de concerten werden gedrukt nadat ze een jaar eerder in het archief waren gevonden. Bach zelf had ze betiteld als 'Six Concerts avec plusieurs instruments' oftewel zes concerten met diverse instrumenten. Ze zijn in Berlijn door Christian Ludwig ontvangen en toegevoegd aan zijn muziekbibliotheek, maar daarna is er niets mee gebeurd.

Het is maar de vraag of de markgraaf ooit een bedankje naar Bach heeft gestuurd, laat staan hem daarvoor heeft betaald.

Zo ongebruikelijk was dat niet. Aan de Europese hoven heerste een andere economische etiquette dan in de huizen van de burgers. De adel dacht in termen van diensten die beloond werden met giften en gunsten, waar de burgerij loon naar werken verlangde. Vanuit het perspectief van de vorst was het een eer om adellijke personen te dienen en de vorsten konden – niet moesten - die diensten belonen met cadeaus, met aanstellingen of geldbedragen die vaak niet in verhouding stonden tot het geleverde. Vaak was het te weinig, maar ook wel eens veel te veel, want geld speelt geen rol in de adellijke habitus. Het salaris van het hofpersoneel werd meestal pas uitgekeerd op momenten dat het de vorst goed uitkwam.

Voor de burgers was dat lastig, ze moesten maar afwachten wat ze kregen: een snuifdoos, de cadeau-bon van de achttiende eeuw, of een sieraad, zoals de ring die prins Wilhelm Ernst van Sachsen-Weimar eens geheel overdonderd van zijn vinger haalde om aan Bach te geven na een wervende orgel solo op de pedalen. Die cadeaus werden meestal meteen verkocht.

Maar soms kreeg je niets. In de opdracht die Bach aan het manuscript toevoegde, zinspeelt hij op een eerdere ontmoeting met de markgraaf, die hem gevraagd zou hebben hem werk toe te zenden. Zoiets dient opgevat te worden als een gratuite standaardopmerking van een hooggeplaatste en is zeker geen bindende afspraak om de kennismaking voort te zetten. Je zou de muziekwending aan de markgraaf met de bijbehorende brief, waarin Bach de markgraaf beleefd verzoekt zijn welwillendheid ten aanzien van hem voort te zetten en dat hij niets anders wenst dan in de dienst van de markgraaf te treden, kunnen lezen als een sollicitatie. Ik vrees dat dat niet goed gevallen is bij Christian Ludwig.

Bach en de markgraaf hebben elkaar voor zover we weten ontmoet. In 1619 was Bach in Berlijn om voor prins Leopold in Köthen een nieuw klavecimbel met twee klavieren te kopen bij Michael Mietke. Mietke was vermaard vanwege zijn forse instrumenten die veel meer geluid produceerden dan andere klavecimbels in die tijd. Misschien verwijst de prominente rol van het klavecimbel in het vijfde concert daarnaar. Het ligt voor de hand dat muziekliefhebber Christian Ludwig Bach heeft uitgenodigd om voor hem te spelen toen Bach voor de aankoop van het klavecimbel in Berlijn verbleef.

Bach was zoals bekend een kampioen in duurzaam hergebruik. Het derde deel van het eerste concert duikt op als het openingskoor van cantate 207, 'Vereinigte Zwietracht der wechselnden Saiten' (BWV 207) en het vierde Brandenburgse Concert is later door Bach bewerkt voor klavecimbel, blokfluiten en strijkers (BWV 1057).

Marlita Halbertsma

Cecilia Bernardini

solo viool / artistieke leiding

Cecilia Bernardini groeide op in een familie van barokmusici. Na haar studie moderne viool ontdekte ze de barokviool en nu heeft haar carrière een hoge vlucht genomen op beide instrumenten.

Als soliste heeft zij samengewerkt met dirigenten als Jurjen Hempel, John Butt, Lars Ulrik Mortensen, Jaap ter Linden en Raphael Pichon. Zij trad op in het Concertgebouw, de Musikverein in Wenen en het Konzerthaus in Berlijn. Samen met de celliste Maartje-Maria Den Herder presenteerde ze de wereldpremière van het dubbelconcert van Philip Glass, in samenwerking met het Residentie Orkest en het Nederlands Dans Theater. Ze was te gast bij talloze festivals zoals het Prussia Cove Open Chamber Music, het Grachtenfestival Amsterdam, het Storioni Festival, het Sainte-Mère Festival, het London Handel Festival, het Cervantino Festival Guanajuato en het Varazdin Barokni Veceri. Een van haar grootste passies is het spelen van kamermuziek. Samen met pianiste Mirsa Adami won zij in 2003 het Vriendenkrans Concours van het Koninklijk Concertgebouw van Amsterdam. Haar vaste duo-partner is de fortepianiste Keiko Shichijo.

Met altviolist Giles Francis en celliste Timora Rosler vormt ze het Serafino String Trio (www.serafinostringtrio.com). Ook maakte zij kamermuziek met onder anderen Colin Carr, Kristian Bezuidenhout, Rick Stotijn, Richard Egarr en haar vader Alfredo

Bernardini. Regelmatig wordt Cecilia uitgenodigd als concertmeester, door onder andere het Scottish Chamber Orchestra, de Camerata Salzburg en het Swedish Radio Symphony Orchestra. Ook heeft ze de leiding genomen bij onder andere het Canadese ensemble Tafelmusik.

Als barokvioliste is Bernardini sinds 2012 als vaste concertmeester verbonden aan het in Edinburgh gevestigde Dunedin Consort onder leiding van John Butt, met wie ze onlangs Bachs Brandenburgse Concerten, de Johannes Passie en het Requiem van Mozart opnam. De laatste opname werd bekroond met een Gramophone Award. Op stapel staan nog meer opnames, zoals de vioolconcerten van Bach. Als gastaanvoerder of -soliste is Cecilia werkzaam bij ensembles als Holland Baroque Society, La Serenissima, Ensemble Zefiro, Pygmalion, Arcangelo, The King's Consort, De Nederlandse Bachvereniging en The Orchestra of the Age of Enlightenment. Zij heeft talloze opnames op haar naam staan, waaronder divertimenti van Mozart met Ensemble Zefiro voor Sony Classics, Purcell Sonatas at Four Parts met The King's Consort en andere werken.

Cecilia bespeelt een viool uit Venetië, die gebouwd is door Santo Seraphin in 1750. Die werd haar ter beschikking gesteld door het Nationaal Muziekinstrumenten Fonds. Van de stichting Jumpstart Jr. heeft ze een viool van Camillus Camilli uit 1743 in bruikleen.

Robert de Bree

solo hobo / blokfluit

Robert de Bree is een Nederlandse hoboïst, blokfluitist en improvisator.

Als artistiek leider van The Scroll Ensemble (www.thescrollensemble.com) richt hij zich op de kunst van het als ensemble improviseren van barokmuziek, een nog nauwelijks ontgonnen terrein. Het ensemble speelde onder meer met schrijver Guus Kuijer tijdens het Festival Classique, in de film Michiel de Ruyter en voor Koningin Beatrix.

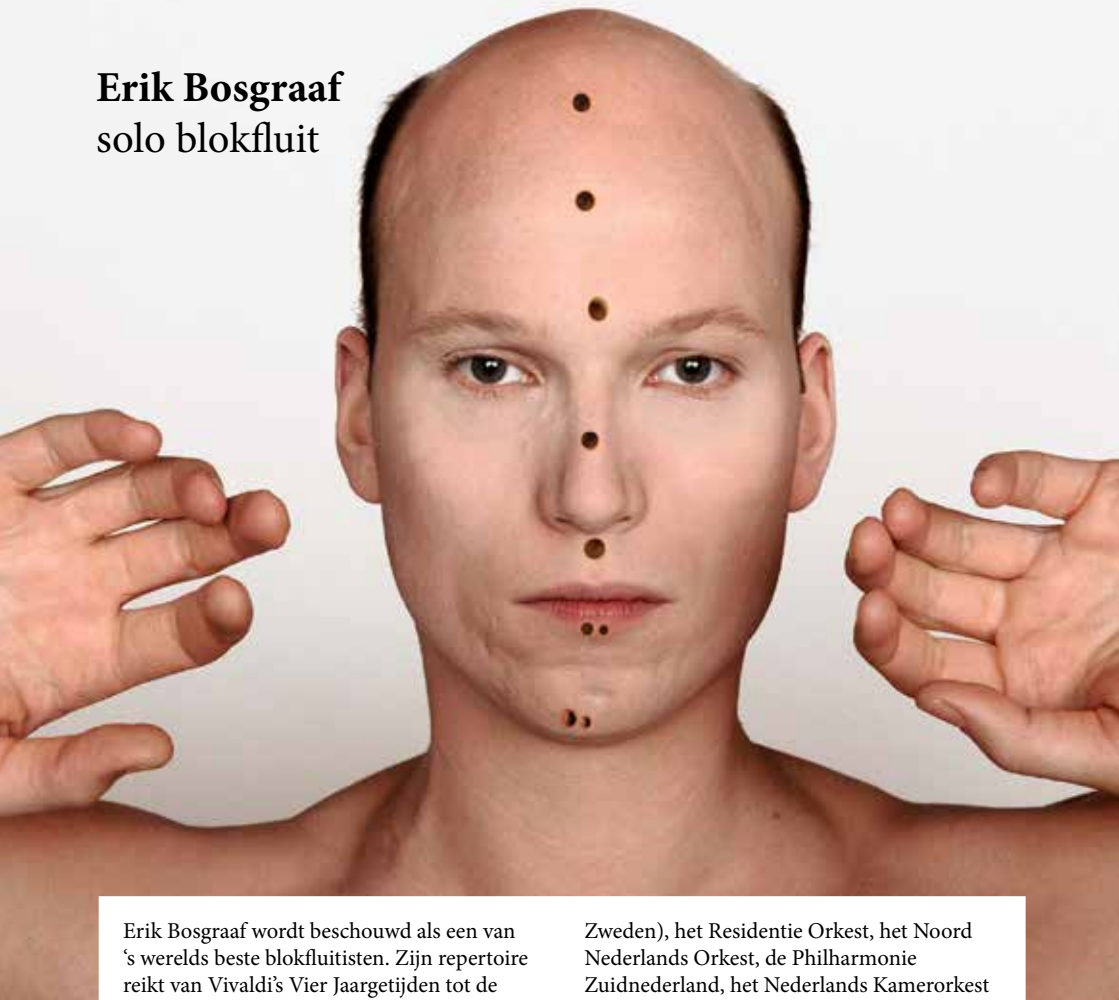
Met violiste Rebecca Huber verrast hij het publiek in optredens met het barokorkest Symphonie Atlantique (www.symphonieatlantique.com) met nieuwe interpretaties van klassieke en romantische muziek zonder dirigent. Vorig jaar debuteerden zij in de grote zaal van het Concertgebouw in Amsterdam.

Daarnaast vindt Robert het interessant om alleen op het podium te staan. Bijvoorbeeld met De Partita waarin op polyfonische etnische instrumenten zoals de Khaen preludes worden gespeeld voor Bachs Partita voor fluit, of Soli (tude), gebaseerd op zijn eigen teksten, composities en werken Van Eyck en Berio.

Hij deed ook projecten met L'Arpeggiata, Holland Baroque, The Orchestra of the Age of Enlightenment en het Budapest Festival Orchestra, met Ton Koopman en Reinhard Goebel. Hij was succesvol in verschillende concoursen, zoals het Prinses Christina Concours (2005), Musica Antica Brugge (2008) en met The Scroll Ensemble in York (2015). In mei 2015 was hij jurylid voor het internationale blokfluitcours ORDA in Amsterdam.

Robert gaf workshops aan de conservatoria van Den Haag, Rotterdam, Bydgoszcz en Katowice en zomercursussen in Mexico City en Warschau. In november 2016 zal hij voor de Stichting Huismuziek een introductie cursus improvisatie geven aan amateurmusici: iedereen kan leren improviseren! Dit jaar kijkt hij uit naar concerten met Sir John Elliot Gardiner, Akademie für Alte Musik, Collegium Vocale Gent en een hoboconcert van Vivaldi in het concert van het Collegium Vocale Fryslân en het Luthers Bach Ensemble (zie voor speeldata van het LBE elders in dit programmaboekje).

Erik Bosgraaf solo blokfluit

Erik Bosgraaf wordt beschouwd als een van 's werelds beste blokfluitisten. Zijn repertoire reikt van Vivaldi's Vier Jaargetijden tot de muziek van morgen. De opname van Jacob van Eyck's Der Fluyten Lust-hof zette een nieuwe standaard en bewerkstelligde zijn internationale doorbraak. Sindsdien heeft hij voornamelijk bij Brilliant Classics nog meer bestsellers opgenomen. Er zijn rond de honderd composities voor hem geschreven, waaronder een twaalfstal concerto's. In 2011 verleende Pierre Boulez hem toestemming een bewerking te maken van zijn klarinetcompositie Dialogue de l'ombre double. De wereldpremière van deze nieuwe versie vond plaats in een uitverkochte Grote Zaal van het Amsterdamse Concertgebouw; de cd-opname volgde in 2015. Als solist werkte Bosgraaf onder andere met het Dallas Symphony Orchestra (dirigent Jaap van

Zweden), het Residentie Orkest, het Noord Nederlands Orkest, de Philharmonie Zuidnederland, het Nederlands Kamerorkest en het Helsinki Baroque Orchestra. Als improvisator speelt hij met vooraanstaande jazzmusici, onder wie saxofonist Yuri Honing en cellist Ernst Reijseger. Hij verwierf verder bekendheid door muziek op te nemen voor filmmakers Werner Herzog en Paul en Menno de Nooijer. Bosgraaf is hoofdvakdocent aan het Conservatorium van Amsterdam en gasthoogleraar aan de Muziekacademie van Krakau. Hij ontving de Borletti-Buitoni Trust Award (2009), de Nederlandse Muziekprijs (2011), de ECHO Rising Star (2011/2012) en het Gouden Viooltje (2012). Bosgraaf is, samen met gitarist Izhar Elias en klavecijnist Alessandro Pianu, oprichter van Ensemble Cordevento waarmee hij over de gehele wereld optreedt.

Robert Koolstra continuo / solo klavecimbel

Robert Koolstra studeerde orgel en klavecimbel aan het Noord Nederlands Conservatorium en kreeg daarna een studiebeurs voor zijn postgraduate degree aan de Guildhall School of Music and Drama in London (GB). Hij speelt continuo in diverse ensembles en maakte concertreizen naar Europa, Azië en Amerika. Als solist is hij regelmatig te horen op orgel en klavecimbel. Medewerking verleende hij aan verschillende tv- en radio-opnames. Als artistiek adviseur en continuospeler is hij verbonden aan het koor en barokorkest van het Luthers Bach Ensemble. Onlangs soleerde hij onder de leiding van Ton Koopman met het

Luthers Bach Ensemble in het klavecimbelconcert F-dur van J.S. Bach. In 2008 / 2009 was hij hoofdvakdocent en hoofd van de afdeling klassiek aan het conservatorium in Chennai (India) op uitnodiging van dubbele Oscarwinnaar A. R. Rahman. Daarna werkte hij als kamermusicus en docent in Montreal (Canada). Hij organiseerde klavecimbelfestivals in Groningen waar hij de afgelopen jaren integraal alle Partita's en Engelse Suites en het Wohltemperiertes Klavier van J.S. Bach uitvoerde. Als organist is hij verbonden aan de Remonstrantse Gemeente in Groningen. www.robertkoolstra.com

Robert Vanryne solo trompet

Robert Vanryne is geboren in Hertfordshire en was als zestienjarige finalist in de jaarlijkse verkiezing van de 'BBC Young Musician of the Year'. Na de afronding van zijn muziekstudie aan het Royal Holloway College zette hij zijn trompetstudie voort aan het Royal College of Music bij Michael Laird.

Hij heeft opgetreden en cd's opgenomen met vooraanstaande Europese ensembles die spelen op historische instrumenten, maar werkte in Groot-Brittannië ook samen met moderne orkesten.

Vanryne is ook instrumentenbouwer, gespecialiseerd in het vervaardigen van replica's van zeventiende- en achttiende-eeuwse

trompetten. Die worden bespeeld door vele vooraanstaande musici overal ter wereld. Met de Kölner Akademie onder leiding van Michael Alexander Willens heeft hij cd's gemaakt met tot dan toe nooit opgenomen composities voor de natuurtrompet, naast werken die werden gecomponeerd voor verschillende typen schuifrompet, kleptrompet en kornet. Vanryne speelt op historische instrumenten die hij zelf in zijn werkplaats heeft gebouwd of gerestaureerd en nam daarmee buitenissige composities op van Giuseppe Verdi, Leopold Kozeluch en Conradin Kreutzer.

Orkest

Cecilia Bernardini solo viool / artistieke leiding

Louella Alatiit viool

Femke Huizinga viool / piccolo

Yoshiko Morita altviool

Zdenka Prochazkova altviool

Tom Moonen altviool

Robert Smith violoncello / viola da gamba

Nika Zlatic violoncello / viola da gamba

Ania Katynska violoncello

Marta Vicente violone

Hugo Rodríguez Arteaga fagot

Robert de Bree solo hobo / blokfluit

Aleksandra Mutwicka hobo

Sami Taylor hobo

Erik Bosgraaf solo blokfluit

Sophia Schambeck (solo blokfluit Burgum)

Robert Vanryne solo trompet

Emmanuel Frankenberg hoorn

Renske Wijma hoorn

Robert Koolstra continuo / solo klavecimbel

Tymen Jan Bronda continuo orgel

Over het Luthers Bach Ensemble

Het Luthers Bach Ensemble is in 2006 opgericht door Tymen Jan Bronda vanuit de wens meer Bachcantates ten gehore te brengen op basis van de authentieke uitvoeringspraktijk. Het LBE is het enige Oude Muziekensemble in Noord-Nederland met een orkest en twee koren, een kleinkoor en een projectkoor. In de afgelopen jaren wist het LBE een kern van buitengewoon goede instrumentalistinnen aan te trekken. Het LBE stelt zich ten doel het publiek te betrekken bij de emotionele rijkdom en intense dramatiek van de barokmuziek, bijvoorbeeld door scenische uitvoeringen. Dat sluit aan bij de opvattingen uit de tijd van Bach dat muziek via de emotie inzicht verschaft in de essentiële aspecten van het leven.

Het LBE is letterlijk en figuurlijk gevestigd in de Lutherse Kerk in Groningen. Het gebouw aan de Haddingestraat heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een belangrijk podium voor kleinere ensembles en kamermuziek. Daarnaast speelt het LBE op verschillende podia in Noord-Nederland, in de rest van Nederland en in Duitsland.

De komst van het nieuwe Schnitgerorgel in 2017 is een belangrijke impuls voor muziekuitvoeringen in combinatie met dit orgel, een voor Nederland unieke combinatie.

LBE is een Algemeen Nut Beogende Instelling.

Magnifieke aanbieding!

In 2014 bracht het Luthers Bach Ensemble de cd **Magnificat** uit, 72 minuten Bach van de bovenste plank.

De kritieken waren zeer lovend en de eerste oplage is intussen uitverkocht. Vanwege de aanhoudende vraag heeft het LBE besloten tot een tweede persing, identiek aan de eerste, dus met doosje en tekstboekje.

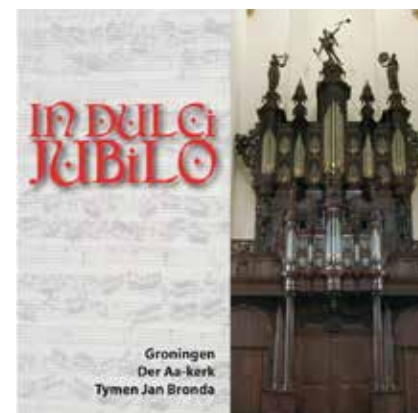
Wij kunnen U de CD aanbieden voor € 10,-
Te koop tijdens onze concerten.

Magnificat, Luthers Barok Ensemble

Op deze cd staan van Johann Sebastian Bach het Magnificat D-Dur BWV243 (met Laudens), het Concerto d-Moll BWV1059R en de altsolocantate Gott soll allein mein Herze haben BWV169. Solisten op deze cd zijn Stefanie True (sopraan); Robert Kuizenga (altus); Richard Resch (tenor) en Michiel Meijer (bas). Een en ander wordt gecompeteerd door het kleinkoor en barokorkest van het LBE.

In Dulci Jubilo, Tymen Jan Bronda

Trouw (Christo Lelie):

‘In een veelheid aan registraties laat Bronda het onvolprezen Schnitger-orgel verrukkelijk klinken, helder, zangerig, veelkleurig. (...) Een belangrijke reden om deze orgel-CD aan te schaffen is het inspirerende orgelspel van Tymen Jan Bronda.’

Orgelnieuws (Joost van Beek):

‘Naast speelplezier zijn souplesse en transparantie hier toepasselijke trefwoorden, en als de muziek daarom vraagt heeft het spel van Bronda een aanstekelijk drive (“In dir ist Freude”).’

De cd kan besteld worden voor € 18,50 (incl. verzendkosten). Bij een bestelling graag dit bedrag vooraf overmaken op NL45 INGB 0004 8696 77 t.n.v. T. Bronda te Groningen onder vermelding van ‘In dulci jubilo’. Vergeet niet een email met uw adresgegevens te sturen naar info@tymenjanbronda.nl. De cd is ook tijdens dit concert verkrijgbaar.

Komende uitvoeringen in 2016

Informatie en kaartverkoop: www.luthersbachensemble.nl

Viva Vivaldi

zaterdag 23 april, 20.00 uur concert Martinikerk Bolsward

zondag 24 april 15.30 uur concert R.K. Kerk Heerenveen

Programma

Antonio Vivaldi, Magnificat (RV 610)

Stabat Mater (delen, RV 621)

Antonio Lotti, Crucifixus

Antonio Vivaldi, fagotconcert

Antonio Vivaldi, Dixit Dominus (RV 595)

Uitvoerenden

Luthers Bach Ensemble (barokorkest)

Collegium Vocale Fryslan o.l.v. Gerben van der Veen

Sinje Kiel (sopraan)

Robert van Bree (hobo)

Hugo Rodríguez Arteaga (fagot)

Benefietconcert bij Henk Helmantel

zaterdag 28 mei, 20.00 uur concert Andreaskerk Westeremden

Programma

Werken van Sweelinck, Schütz en Tunder

Uitvoerenden

Luthers Bach Ensemble (kleinkoor) o.l.v. Tymen Jan Bronda

Entree: 15 euro

Benefietconcert Ton Koopman

Woensdag 15 Juni 20:00 - 21:15 uur

Op het Schnitgerorgel van de Martinikerk Groningen.

inkomsten komen ten goede aan het Schnitger2017 project.

Weltliche Kantaten J.S. Bach - 10 jaar LBE

Dubbellustrum met het projectkoor

zaterdag 24 september, 15.30 uur concert Martinikerk Groningen

zondag 25 september, 15.30 uur concert Kruiskerk Burgum

Programma

J.S. Bach, cantate Schleicht, spielende Wellen, und murmelt gelinde BWV 206

J.S. Bach, Auf, schmetternde Töne der muntern Trompeten BWV 207a

J.S. Bach, concerto voor blokfluit en ensemble

Uitvoerenden

Luthers Bach Ensemble (projectkoor, solisten & barokorkest) o.l.v. Tymen Jan Bronda

Erik Bosgraaf (blokfluit)

Maria Vespers

vrijdag 28 oktober, concert Grote Kerk Leeuwarden i.s.m. Appassionata

www.appassionata-leeuwarden.nl

zaterdag 29 oktober, concert Martinikerk Groningen

Programma

Claudio Monteverdi, Vespro della beata Vergine ('Mariavespers')

Uitvoerenden

Luthers Bach Ensemble (kleinkoor, solisten & barokorkest) o.l.v. gastdirigent Jos van Veldhoven

Hohe Messe - 10 jaar Luthers Bach Ensemble

Dubbellustrum met het kleinkoor

16 december 20.00 uur concert Adventskerk Assen

17 december 20:00 uur concert Martinikerk Doesburg

18 december 15:00 uur concert Der Aa-kerk Groningen

23 december 20:00 uur concert Kruiskerk Burgum

Programma

J.S. Bach, Hohe Messe BWV232

Uitvoerenden

Luthers Bach Ensemble (ripienisten/kleinkoor, solisten & barokorkest) o.l.v. Tymen Jan Bronda

Sara Jäggi (sopraan I)

Maria Valdmaa (sopraan II)

Robert Kuizenga (altus)

Richard Resch (tenor)

Michiel Meijer (bas)

Joanna Huszcza (aanvoerder)

Dave Hendry (trompet)

Komende uitvoeringen in 2017

The Other Seasons - Vivaldi

Begin mei 2017 op Nederlandse podia waaronder één uitvoering in Groningen

Programma: 'The Other Seasons'

Concerto in G "Alla Rustica"

Vivaldi's aria "Gelido in ogni vena"

Vivaldi's motet "Sum in medio tempestatum"

Concerto in E "La Primavera" Op.8 n.1

Concerto in A "The Cuckow" RV335

Concerto in Bes "la Caccia" Op.8 n.10

Concerto in Es "La Tempesta di Mare" Op.8 n.5

Uitvoerenden

Luthers Bach Ensemble (solisten & barokorkest) o.l.v. gastdirigent/violist Enrico Onofri

Het LBE bestaat 10 jaar: zing mee in het komende lustrumproject!

Weltliche Kantaten J.S. Bach

10 jaar LBE | dubbellustrum projectkoor

zaterdag 24 september 2016, concert Martinikerk Groningen 15.30 uur

zondag 25 september 2016, concert Kruiskerk Burgum 15:30 uur

Programma

J.S. Bach, Schleicht, spielende Wellen, und murmelt gelinde BWV 206

J.S. Bach, Auf, schmetternde Töne der muntern Trompeten BWV 207a (o.v.)

J.S. Bach, Brich dem hungrigen dein Brot BWV 39 (reprise van de eerste door het projectkoor uitgevoerde cantate)

J.S. Bach, Concerto voor blokfluit en orkest (details nader bekend te maken)

Uitvoerenden

Luthers Bach Ensemble (projectkoor, solisten & barokorkest) o.l.v. Tymen Jan Bronda

Erik Bosgraaf (blokfluit)

Gewenste aantallen zangers

8 sopranen

8 alten

7 tenoren

8 bassen

Projectbijdrage: 175 euro (75 euro voor studenten)

repetities: (dinsdagen)

31 mei

7 juni

14 juni

5 juli

12 juli

6 september

13 september

20 september

generale repetitie op vrijdag 23 september

Opgave uiterlijk 1 mei 2016 bij Betty Knigge, choirmanager, via baknigge@gmail.com,

of via info@luthersbachensemble.nl

Van koorleden wordt verwacht dat ze voor alle repetities en concertdata beschikbaar zijn. Nieuwe

projectzangers worden uitgenodigd voor een stemauditie. Auditiedata zijn 29 en 30 april 2016.

Aanmelding via baknigge@gmail.com. Zie voor alle voorwaarden www.luthersbachensemble.nl

Alle projectzangers en nieuwe belangstellenden worden van harte uitgenodigd deel te nemen aan dit feestelijke project.

Woord van dank

De concertreeksen van het Luthers Bachensemble zouden nooit zo succesvol kunnen zijn zonder de inzet van velen. Een zeer belangrijk woord van dank gaat daarbij uit naar al onze gastadressen!

Verdere dank gaat uit naar:

Ite Meerveld (Bladmuziek)

Jan Willem van Willigen (Geluidsopnamen)

Richard Bos (Video-opnamen)

Titia Patberg (Fotografie)

Titia Patberg, Thea Plasmans, Ite Meerveld, Janneke Luttje, Hester de Ruiter en Jeanette Venema (Floor management)

Cour van het Stadsslot in Berlijn

Stichting Reconstructie Schnitger-orgel
Lutherse Kerk Groningen

SCHNITGERWIJN TE KOOP!

Opbrengst verkoop gaat naar het Schnitger 2017 project.
winnaar Regionale Huiswijncompetitie 2014 Restaurant

L'Arjolle Côtes de Thongue rood 2014 voor maar EUR 9,--

De rode Arjolle is een assemblage van hoofdzakelijk cabernet sauvignon en cabernet franc, aangevuld met merlot. Tijdens de gisting weken de druiven een relatief korte tijd in, waardoor de smaak toegankelijk en aangenaam soepel blijft. In combinatie met het jeugdige fruit is dit dé wijn voor alledag: altijd toegankelijk en - eventueel licht gekoeld - heerlijk als aperitief, maar ook als uitstekende, begeleidende wijn aan tafel.

Wijnmaker
Louis-Marie Teisserenc

Jaar	Onderscheidingen
2014	Perswijn - juli 2015: ****
2013	Proefschrift Wijnconcours 2014: Finalist
2012	Proefschrift Wijnconcours 2013: Finalist
2011	De Grote Hamersma 2013: 7,5
2011	Wijnmanak 2013

De ambitie van veel producenten om topwijnen te maken, resulteert er vaak in dat alleen hun duurste en beperkt beschikbare wijnen van hoge kwaliteit zijn. Naar onze mening herken je de kwaliteit van een producent juist aan zijn huiswijnen. Als die goed zijn, dan zijn de niveaus daarboven dat zeker! Dit is het geval bij Domaine de l'Arjolle in Zuid-Frankrijk. De familie Teisserenc beseft als geen ander dat een goede huiswijn uitnodigt om een hoger gepositioneerde wijn van dezelfde producent ook te proberen. De beide huiswijnen, l'Arjolle wit en rood, staan in de top tien van meest verkochte wijnen en bieden een uitstekende prijs-plezierverhouding. Kent u ze nog niet? Probeer dan gerust eens een paar flessen.

Adopteer en geef
de Lutherse Kerk haar
Schnitger terug!

RECONSTRUCTIE ARP SCHNITGER ORGEL (1699/1717) LUTHERSE KERK VAN GRONINGEN

Help ons mee dit unieke project te realiseren en
adopteer een pijp!

De bedragen variëren van €20 voor de kleinste tot €2.000
voor de grootste pijpen. Voor een overzicht qua aanbod zie
achterzijde van dit formulier of www.schnitgerorgel2017.nl.

Naam: (dhr. / mw.).....

Straat: .....Nr.....

Postcode/plaats: .....

E-mail: .....

Toon + naam orgelpijp:	Totaal:
0 ..... à €	aantal ..... = € .....
0 ..... à €	aantal ..... = € .....
0 ..... à €	aantal ..... = € .....
0 ..... à €	aantal ..... = € .....

Betaling: het ingevulde formulier opsturen naar
St. Reconstructie Schnitger-orgel p/a Haddingestraat 19a 9711 KB
Groningen. U ontvangt een nota. Adopteren is ook mogelijk via
onze website! (zie boven)

Stichting Reconstructie Schnitger-orgel
Lutherse kerk Groningen

Colofon

Teksten: Ton Kee, Marlite Halbertsma

Eindredactie: Marlite Halbertsma

Grafisch ontwerp: lodidesign.nl

Druk: Flyeralarm.nl

Voor meer informatie en het laatste nieuws kijk op www.luthersbachensemble.nl

Het LBE is ook op Facebook te vinden, met al bijna 3.000 Vind-ik-leuks.
Word daar ook vriend van het LBE!

Sinds kort ook op Twitter!

Stichting LUTHERS BACH ENSEMBLE te Groningen
Postadres p/a Haddingestraat 19a 9711 KB GRONINGEN
e-mailadres info@luthersbachensemble.nl
IBAN NL70INGB0002878593 / BIC INGBNL2A
t.n.v. stichting Luthers Bach Ensemble Groningen
Kamer van Koophandel 02096248 ANBI nr. 65004

Wilt u zich aanmelden voor de LBE-mailinglist, stuur dan een mailtje naar
bovenstaand e-mailadres.

Het Ahrend-kistorgel huren? zie daarvoor: www.kistorgel.com

Management

Artist Management Agency (impresariaat)

Jurjen Toepoel

info@toepoel-artists.com

+31(0)6 45080741

Artistic Director (artistiek leider)

Tymen Jan Bronda info@tymenjanbronda.nl +31

(0)6 27035682

Managing Director (zakelijk leider)

Titia Siekmans titiasiekmans@gmail.com +31 (0)6

12964199

Inspiciënt: Ite Harm Meerveld

Assistant Business Leader: Jikke Barwegen

Floor Manager: Titia Patberg

Choir Manager projectkoor: Betty Knigge

Choir Manager kleinkoor: Regine Reincke

Bestuur

Ton Kee (voorzitter)

Hanna de Jong (secretaris)

Broer Miedema (penningmeester)

Erwin de Vries (penningmeester beheer)

Marlite Halbertsma (beleids- en visieontwikkeling)

Bernard van Reemst (fondsenwerving)

Raad van toezicht

Johan Boiten

Karel Knoll

Jeroen Knot

Jan Hendrik Kuiper

Jan Willem van Willigen

www.luthersbachensemble.nl